

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΠΑΛΛΑΝΤΕΣ

Η ΤΡΕΛΛΗ

Φορέι μурτόπλεχο σφεράνι στα ξεπλεγά της τ' μαλλιά. Διαβαίνει απέλω από τ' στάνη δειλά κι' αγάλι η κοπελιά και τραγουδάει άφηρημένη στη συμφορά της τ' βαρειά :

— Φέρτε τ'ά στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !... Τ'ή στάνη βλέπει έρημωμένη τ' άρνιά σέ χέρι ξενικό, μά δέν θυμάται πειά ή καυμένη πώς τ'ής σκοτώσαν τ'ό βοσκό. Καί τραγουδάει και διαβαίνει με τ'ή γλωή της τ'ή θωριά :

— Φέρτε τ'ά στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !... Από παιδί τόν άγαπούσα, κι' ήταν ό γάμος - Κυριακή, λευκοιτυμένη καρτερόσα να μαζεύονταν όλοι οι δικοί, νάρθουν οι φίλοι οι καλεσμένοι από τ'ά όλογυρα χωριά.

— Φέρτε τ'ά στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !...

Θωρούν καπνούς, ακούν ντουφέκια, έρχετ' ή υφική πομπή ! 'Ακούν φονές και τουμπελέκια, άνοίστε, άνοίστε για νά μπή ! Είν' οι παπάδες φορεμένοι κι' είνε πολλή ή άργοποριά.

— Φέρτε τ'ά στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !... 'Ανοίγ' ή θύρα και κυτάζουν... Βήθηα Χριστέ άπ' τόν ούρανό !... Δεξιά, ζερβιά οι κλέφτες σφάζουν όπου κι' άν εύρουν Χριστιανό ! Τούς Ρώσους φεύγουν ντροπιασμένοι και καίγουν τ' άστιαστα χωριά.

— Κρύψτε τ'ά στέφανα και τ'ά κεριά, γιατί' είμαστ' όλοι σκοτωμένοι !... 'Η στάνη γίνκε άνω—κάτω, άνω και κάτω τ'ό χωριό. Τρέχει ό γαμπρός με τ' άρματα του, τρέχει όλο τ'ό μπιεθερίο για νά γλυτώσουν τ'ήν κλεμμένη από τ' άνημερα θεριά.

— Πούναι τ'ά στέφανα και τ'ά κεριά, και -πούν' ή νύφη ή παινεμένη !...

Τούς μέθωσαν ό στολιός της, τ' άραίο της σόμα και τ' νεό. Σκοτώσαν τ'ό γαμπρόν έμπρός της, σφάζαν τ'ό γέρο της γονίο και τ'ή έούραν ζαλιόμενη μες στα βουνά τ'α μακρού !

— Πούναι τ'ά στέφανα και τ'ά κεριά, πούν' ό γαμπρός πού περιμένει !... Τόν είδε λείψανο μπροστά της, σάν τ'ήν έπαίρναν με σπουδή. 'Εσάλεσαν τ'ά λογικά της, θαρρεί πώς ζή και τραγουδεί :

— Παρακαλώ γουατισμένη πάρετέ μου όλα τ'ά φλουριά και φέρτε στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !... Από μιά όβη ζεπιτείται, πέφτει στής λίμνης τ'ά νερά, ή λίμνη άνοίγει και σκορπίεται και ζανακλείνει θλιθερά ! Κι' έξω άπ' τ'ή άδουσο δέν μένει, παρα μιά άντηχησθί βαρειά :

— Φέρτε τ'ά στέφανα, φέρτε κεριά, γιατί' ό γαμπρός με περιμένει !...
Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΖΟΥΝΚΑ

ΤΟ ΟΡΦΑΝΟ

'Ο άπόστολος ταγματάχης Ντηραντέν έθεωρείτο ό πιο ιδιότροπος άνθρώπος τ'ής Ρουάνης. Μι κανένα δέν τάχε καλιά, ούτε και μ' άγνη άκόμη τ'ήν έτηρέτιά του, τ'ή Λίζα, πού τόν έτηρετούσε με άγγελική έπιμονή τριάντα πέντε όλοζήνα χρόνια.

Σήμερα πάλι, ό ταγματάχης ήταν τωραή νενοιασμένος κι' άμύλητος. Πηγαίνονερόταν φοροκλιόνεος στην τραπεζαρία του και κάθε τόσο μουσιούριζε :

— 'Όταν σιλλογίζομαι, ότι άν δέν με είχε παρακούσει, θα ήβρινα σήμερα παπούς, μουχεται να σάσω !... Νά ακάσω !... Γιατί έτσι πού είμα τώρα, θα ψοφήσω όλομνάχα, σάν σάβλος ! Ναι, σάν σάβλος...

Δέν υπόρσεσθε όμως ν' άποτελειώση τ'ή φράση του. Μιά δυνατή συγκίνηση τόν έπνιξε. 'Η γοηιά Λίζα, ή έτηρέτρια πού τόν άκούγε, τού είπε με φωνή ασήτηρή, σχεδόν σκληρή :

— Διό σας είνε τ'ό λάθος. Δέν έπρεπε νά φροθήτε και σέ ζείνον, όπως φροσάτε σ' όλους τούς άλλους. Τώρα πειά είνε άργά. Τ'ό μόνο πού σας μένει, είνε νά κάνετε έπιμονή.

'Ο ταγματάχης Ντηραντέν είχε περάσει μιιά ζωή φοροκλιόνεος και άνομιάλη. Στα τριάντα τών χρόνων, όταν έφτασε στό βαθμό τ'ό λοχαγού, παντρεύτηκε μιιά καπέλλα, χωρίς καμμιά σκεδόν περικοπιά, καλονατεδομαμένη όμως και από καλή οικογένεια, πού τ'ήν έκανε, μολονότι τ'ή λάτρεινε, νά έπιστρέφει πολύ.

'Υστερα από δύο χρόνια, ή κ. Ντηραντέν απέθανε, φέρνοντας σ'όν κάσιμο ένα άνομο. 'Ο άνομος τ'ής λίγο έλειπε νά τρελλαθί από τόν πόνο του. 'Όλη τ'ήν άπέαντη στοργή πού άσπιδανόταν για τ'ή μητέρα, τ'ήν χάρισε τώρα στό λεπτό και άσθενικό όρφανο. Τ'ό πλασματάκι αυτό ήταν στό έξής για τόν λοχαγό ή μόνι του έλπίδα, ή μόνι του χαρά, ό μοναδικός σκοπός τ'ής ζωής του.

'Όταν έγινε ταγματάχης, μολονότι νέος σκετιώδης, ζήτησε ν' άποστασθευθί και πήγε και κατώρσεσθε μαζί με τ'ό παιδί του και τ'ήν Λουίζα στη Ρουάνη, μιιά από τίς πόλεις όπου είχε άνηρέσει

στό πρώτα χρόνια τού στρατιωτικού του σταδίου, και πού τού θύμζε τ'ά νειάτα του.

Νοιάσεσθε ένα μικρό σπίτι κι' εκεί έζησε μελαγχολικός, αλλά σχετιώδης ήσυχος, παρηγορημένος από τ'ή χαρά πού τούδινε τ'ό παιδί του.

Είχε άφοσιωθεί όλοζήνος πειά στην άνατορή και τ'ή μόρφωση τού μικρού του. 'Ονειρευόταν να κάνει τ'ό γυλό τόν άξιωματικό, νά τόν δ'η νά δοξάζετα στις μάχες, νά γεμίη τ'ήν έτιχη τόν με τ'ό νομιά του.

Μά τ'ό παιδάκι, όσο μεγάλωνε, έξεδήλωνε άλλες κλίσεις. Στο γυμνάσιο τ'ής Ρουάνης, όπου φοιτούσε, φδειζε φανερή προτίμησι για τ'ήν τέχνη και τ'ή φιλολογία. Τ'ά μαθηματικά, ή φυσική, ή χημεία, όλα έν γένει τ'ά πρακτικά μαθήματα, τόν άγιναν άδιάφορο. Σ' αυτά ήταν μετωιώτατος μαθητής, ένο, αντίθετος, στην ίχνογραφία και στη μουσική, ήταν ό καλύτερος. Κανέννας δέν υπορούσε νά παυαβηί μαζί του.

Μιά μέρα ό Ζάκ —έτσι τόν έλεγαν— άνοιξε τ'ήν χαρδιά του σ'όν πατέρα του και τού φανέρωσε, ότι ήθελε νά γίνη μουσικός.

— Τιποτε άλλο δέν μ' άρέσει σ'όν κόσμο, έτόνισε, και τίποτε άλλο δέν μπορώ νά γίνω.

'Ο ταγματάχης, μόλις τ' άκουσε αυτό, έγινε έξω φρενός. 'Όλα τ'ά φωνία τού άνηρα έδωσαν μουσικά. 'Ο γυός του μουσικός ;... Καλύτερα νά τόν έγανε !...

Δέν άργησε όμως νά γίνη κι' αυτό. Μιά μέρα, άπάντι στο θείο του, ό ταγματάχης έδωξε άπ' τ'ό σάτι του τόν Ζάκ.

'Ο Ζάκ, παιδί εδαισίθητο και φιλότιμο, πειράγγησε τόσο πολύ, όστε τ'ήν ίδια σάβλας ήμέρα, μ' όδες τις παρακλήσεις τ'ής γρηιάς Λίζας, έφυγε από τ'ή Ρουάνη και πήγε στό Παρίσι.

Φτάνοντας εκεί, έγραψε σ'όν πατέρα του. 'Αλλά τ'ό γράμμα τού έγινε δίχως άπάντησι. 'Εγραψε και δεύτερη και τρίτη φορά, αλλά και πάλι ό πατέρας του δέν τού άπάντησε... 'Ετσι πειά ό άπόστατος ταγματάχης δέν ζανατίησε γράμμα από τ'ό γυλό του.

Σιγά—σιγά τ'ά χρόνια περάσανε. Κι' όταν, ό-

'Ο ταγματάχης είχε γυρίσει άπ' τ'ό κνήνη και καθόταν κοντά σ'ή φροιά...

πως σήμερα, ο ταγματάρχης ήταν έξω φρενών απ' το θυμό του, μιά φωνή του έλεγε πάντα μέσα του, ότι είχε φωνή πολύ σκληρός προς το γιό του και ότι, αν τώρα η ζωή του βασιλευε δίχως άχτιδα μέσ' στην μικρότερη μόνωση, αυτό όφειλταν σε λάθος δικό του.

Ένώ λοιπόν την ημέρα αυτή ο γέρο ταγματάρχης προσπαθούσε να διασκεδάση τόν πόνο του, κόβοντας βόλτες στις πολυθρόνες προχωμαίε της πλοηγίας Νορμανδικής πόλεως, την ίδια ώρα ένας νέος έγραφε, μισοκρυμμένος σ' άκουσμαμένο στα μαξιλάρια του φτωχικού κρεβάτιού του, μέσα σ' ένα στενό δωμάτιο της οδού Σαιν—Ντενί, από Παρίσι.

Ο νέος αυτός ήταν τρομερά αδύνατος.

Στό πρόσωπό του ήταν χυμένη ή χλωμάδα τόν έτοιμοθάνατο.

Με μιά άπειρώρατη κουρασμένη κίνησι, έσπρωξε τό χαρτί του ήταν άκουσμαμένο στα σεντόνια και φώναζε :

— Πέτρο, έλα κοντά μου, παιδί μου!

Ένα παιδικά έξη ως έφτά χρόνων, που έπαιζε σιωπηλά κοντά στο παράθυρο, έτρεξε κοντά του, κοιτώντας τις θαυμάσιες ξανθές μπούζιες του.

— Άκουσε, παιδάκι μου, είτε ό άρρωστος. Έγώ πεθαίνω. Πάρε... αυτό τό γραμμάκι... Όταν δεν θα υπάρχει πιά, πήγαμό τό στον πατέρα μου, στον παππού σου. Άλλον απ' αυτόν δεν έχεις στον κόσμο. Να του υποσχεθής, ότι θα τόν άκούω και να τού πής, ότι πέθανα, ικετεύοντας τόν να σ' αγαπά και να με συγχωρήσει.

— Και πού είνε ό πατέρις, μπαμπά; ρώτησε έκπληκτο τό παιδί, ενώ τά μεγάλα του γαλάνα μάτια έγυμίζαν δάκρυα.

— Στη Ρουάνη, παιδάκι μου, απάντησε με κόπο ό πατέρας του.

Όταν θα πεθάνω, θα σε λησθύνω, και θα σε πάω κοντά του.

Ο Ζάκ Ντιραντέν—γιατί αυτός ήταν ό έτοιμοθάνατο— δεν γελάστηκε. Πράγματι, όταν πέθανε, βρέθηκαν ποκόφυτοι άνθρωποι, οι οποίοι άγέλαδαν να στείλουν τόν μικρό τόν γιό στην Ρουάνη, για να βρή τόν παπού του.

Την ημέρα αυτή είχε βρέξει για καλά. Κατά τό βράδυ είχε σπρωθεί ένας δυνατός και τοσηχτερός άνεμος, απ' εκείνοσ που τραπούνε τά ζωνάκια.

Ο ταγματάρχης Ντιραντέν είχε γυρίσει απ' τό κινηρι και καθόταν κοντά στη φωτιά. Άκουσε τιά σφύρισματά του άνεμου που έκανε να τριζυλιώζον πορτες και παράθυρα και πού τόν έγυμίζαν μ' ένα παραξένο φάος.

Έξω από ό γέρος έσκιρτησε. Τού φάνηκε μέσ' στη βροχή τού άνεμου, ότι άκουσε να χτυπούν τό κοντόδου.

— Λίγα, πήγαμε να δής ποιός χτυπάει, είτε στη γωνιά ίσπερτοια.

Μά ή Λίσα, μόν έχοντας κωμικά διάθεσι ν' άφήρη τή Γεσσαιό της, απάντησε :

— Τι ιδέα!... Πως μπορεί νάνια τέτοια ώρα! Έμεις δεν δεχόμαστε πια κανένα. Τέτοιον παλιόκαιρο θα διάλεγαν για ναθύνω να μας κώνουν βέτα;...

Ο Ντιραντέν είχε ξαναθεσπίσει στην πολυθρόνα του, βρίσκοντας τό λογία της Λίζας σσαστά, όταν Έξω από ένα νέο δειλό, αδύνατο κουνούσιμα, τόν έκανε να ξανασηκώρηση.

— Λίσα, φώναζε, σου είπα ότι χτυπούν!

— Κι' έγώ σάς λέω, κώριε, ότι είνε ό άνεμος.

— Άφού είνε έτσι, θα πάω να ιδω ό ίδιος! είτε ό γέρος και σηκώθηκε μερομυρίζοντας από την πολυθρόνα του. Έφριξε ένα παλό απάνου του και άφού δίσχεσε μιά μαζή αήλι, πού ήταν μπροστά στο σπίτι του, πήγε σ' άνωξή την πορτα. Στην άσχη δεν διεκρινε τίποτε, όταν Έξω από μιά μικρούλα, αδύνατη φωνή, ηουρημούσε :

— Καλησπέρα, κώριε!...

Ο ταγματάρχης έσφιγγε και είδε κοντά στο φράχτη, ένα μικρό παιδάκι, με ξανθά μαλλιά και με καταγάλανα μάτια.

— Τι θέλεις, μικρό μου; τό ρώτησε με φωνή πού, χωρίς κ' αυτός να κωσθή πός, έγινε χαιδευτική.

Τότε τό παιδάκι ξεθάρασε και ξανάτε :

— Καλησπέρα, κώριε!... Είσαι σ' ό παπούς μου;...

Ο Ντιραντέν άνατίχισεσε δολοχνηρος, σάν νάχε περάσει τό σώμα του ένα δυνατό ήλεκτρικό ρεύμα.

— Ό... ό παπούς σου;... τραύισε... Έγώ!... Και... και πως λένε τόν μπαμπά σου, παιδί μου;

— Μπαμπά δεν έχω πια... Πέθανε! Τόν έλεγαν Ντιραντέν, απάντησε τό παιδάκι.

— Έμια, παιδάκι μου, έμια γρηγορα τμήρα, φώναζε ό γέρο ταγματάρχης, άνικανος να συγκατάστη την τρομερή συγκίνηση πού τόν έπαιγε.

Πήρε τό μικρούλι από τό χέρι και τόν πήγε γρηγορα—γρηγορα στην τραπέζαρια. Έξω άρχισε να τόν κωτάει από πάνω ως κάτω, με υπαίσι γεμάτες άγάπη και τρυφερότητα... Ο γιος τού γέροσ του!... Θεέ μου!... Και βέβαια, τά δύο ξανθά αυτά μεταξένια μαλλιά, τά μεγάλα αυτά γαλάζια μάτια, τά γεμάτα κωλοσίνη και άγνώ-

τητα, ήσαν τά ίδια πού είχε κ' ό Ζάκ όταν ήταν έξη—έφτά χρόνων!... Ήταν λοιπόν άλήθεια ή 'νερευότανε;

Ο γέρος τιά είχε χάσει. Δεν ήξερε τί να πιστώη. Τότε τό παιδάκι άνοιξε τό ρουχαλάκι του κ' έβγαλε απ' την μέσα τσέπη του ένα γραμμάκι.

— Είπε για σένα, παπού, είτε δινόνατάς του τό γραμμάκι. Μου τό δωσε ό μπαμπάς, λίγο πριν πεθάνη!...

Στην άσχη ό γέρος δεν πόρεσε να διακρίνη τί έγγραφε τό γραμμάκι. Τό χέρι του έτρεμε, τά μάτια του ήσαν θολά απ' τό δάκρυα. Και μόνον όταν έβγαλε όλα τά δινάτά του, για να συγκατάστη τη συγκίνηση σ' αυτό, κατόρθωσε να διάβαση :

« Συγχώρησε με, πατέρα! Συγχώρησε με για μένα και για τόν άδωλο μικρό πού σου στέλνω, τόν πολυαγαπημένο μου Πέτρο. Τούδωκα τ' όνομά σου για να σου αποδείξω ότι δεν έπαγα ποτέ να σ' αγαπάω. Μόλις κωροθώνω να χαράξω αυτές τις γραμμές για να σε ικετεύσω—είνε ή ύστατή μου έπιθυμία—να πάρης κοντά σου τόν γιό μου και να τόν αγαπήσης!... Ω, αγάπα τον, πατέρα, σε ικετεύω!... Τό όργανό αυτό δεν έχει παρό είσνια μόνο στον κόσμο!... Η μητέρα του, ή ύπείροχη σύνητροφος της δυστυχίας μου, έφυγε πρώτη για τόν άλλο κόσμο. Και τώρα πήγαμό να την συνατήσω...»

Ο Ντιραντέν δεν πόρεσε να διαβάση περισσότερο. Τόν έπαιγαν οι λυγαί. Έσκιρθε στην γεροντική άγκαλιά του τόν μικρό όργανό έγγραφο του κ' άρχισε να τόν σφιγγη, να τόν σφιγγη με λαχτάρα, με πόνο...

Τώρα πια δεν ήταν ό γέρο—παράξενος και γκρινιάρης ταγματάρχης, άλλ' ένας δυστυχισμένος παπούς με συντριμμένη καρδιά, που έβραχε με τά θεματά δάκρυα τόν τις ξανθές παπούζιες μισούλες ενός παιδιού!...

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΣΙΑ

Η ΕΛΛΑΣ ΠΡΟ 94 ΕΤΩΝ

Κατά τό έτος 1836 σ' όλη την Έλλάδα ήθηχαν 5 γυμνάσια, 25 έλληναικά σχολεία, και 111 δημοτικά.

— Τά γυμνάσια βρισκόονταν στας Άθήνας, στη Σύρο, στο Μεσολόγγι, στο Ναύπλιο και στην Ύδρα.

— Επίσης, αν και δεν είχε ιδρυθεί ακόμη τό Πανεπιστήμιο, ήθηχαν μιά Ιατρική και μιά Θεολογική Σχολή, όπου εδιδάσκον εν 6μη 7 καθηγηταί, εν τών οποίων οι δύο Ξένοι.

— Εκτός αυτών λειτουργούσε Διδασκαλείο δημοτικής εκπαιδεύσεως και Βιβλιοθήκη, τό προσμαίο της οποίας απετέλειτο από τών γυμνασιαρχών τότε Άθηνών Γεώργιο Γεννάδιο ως έφορο και Ίωάννη Ίωσολιπτή.

— Στο Ναύπλιο ήθηχε και Όργανοτροφείο, τό όποιο μετεφέρθη έπει από την Αίγινα επί Κυβερνήσεως Καποδίστρια.

— Ο άριθμός τών μαθητών όλων τών δημοτικών σχολείων τού Κράτους άνήσχετο εν 11.158.

— Επίσης τότε έξεδιδόον δεκά εννέα έφημερίδες, εν τών οποίων ή 10 πρώτες ήσαν μάλλον πολιτικές και ή υπόλοιπες φιλολογικές και επιστημονικές. Ένα είδος δηλαδή περιοδικών της εποχής.

— Τά όνόματα τών πρώτων ήσαν τά έξης: «Έφημερίς της Κυβερνήσεως», ή «Έφημερίς τών Άγγελοτών», ό «Ταχυδρομικός», ό «Σωτήρης», ή «Άθηνά», ή «Αναγεννηθείσας», ή «Ελλάς», ό «Πρωϊός Κήρυξ», ό «Κλέτης» και ό «Άγγελος τού Βυτορίου», ό οποίος έτυπωνόταν στη Σύρο.

— Η δε υπόλοιπες εννιά ήσαν ό «Ασκητικός», ή «Γίγας», ό «Φεατής», ή «Νόξ», ή «Ευαγγελική Σάλπιγξ», ή «Παιδική Άποθήκη», ή «Πρόδοος», ή «Ελληνική Σάλπιγξ» και ή «Άνθολογία τών κωμωπειών γνώσεων».

— Η περισσότεροσ απ' τις έφημερίδες αυτές έτυπωνόταν στο Βασιλειό Τυπογραφείο της οδού Σταδίου, στο όποιο εργάζοντο περί τούσ 70 εργατάς και τό όποιο περιείχε 9 πιεστήρια, 8 λιθοτυπικές μηχανές και 1 ταχυεπιστολή.

— Εκτός αυτού ήθηχαν άλλα 9 τυπογραφεία στας Άθήνας, 3 στη Σύρο, 1 στο Ναύπλιο, 1 στας Πάτρας και 1 στη Λαμία.

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΑΙΚΗΝΑ

Ο αυτοκράτορ της Ρώμης Αίγώντος κατά τό διάστημα ενός σιμυποσιον στο άνώτατο τού ενουμένουσ του Μακρίνα, άρχισε ν' άπευθίνη έσωτικές φιλομνημονικές προς τη σύζυγο τού άμπερνούσος, ό όποιος σάν έπίδοξιος αλλοκόλαξ, προσκοπιέτο ότι δεν καταλάβαινε τίποτε.

Σε μιά στιγμή όμως πού κάποιος από τούς έπιημέτες θέλησε να έμφορηθή της εύκαιρίας και να δομησθή τά έλλεκτά κωσάτά τού τραπέζιού, ό Μαυρίνας πετάχτηκε έπάνω και τού φώναζε εν όργη :

— Άδελφί! Δεν καταλάβεις ότι είχα τά μάτια μου κλειστά μόνο χάνου τού αυτοκράτορος!...

Ο ταγματάρχης είδε κοντά στο φράχτη ένα παιδάκι...

